

ВІДГУК

**офіційного опонента – кандидата юридичних наук, доцента
Максименко Наталі Володимирівни на дисертацію
Притолок Наталі Миколаївни на тему «Адміністративно-правове
регулювання реалізації спеціальних заходів з попередження
насильства в сім'ї», подану на здобуття наукового ступеня
кандидата юридичних наук зі спеціальності 12.00.07 -
адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне
право**

Актуальність теми дисертаційного дослідження.

Насильство в сім'ї є свосередною моделлю образливої поведінки, включаючи фізичні, сексуальні та психологічні напади, а також економічний примус, що дорослі та підлітки використовують відносно іншого члена родини. Основною динамікою домашнього насильства є потреба одного партнера контролювати іншого, а також навмисне та інструментальне використання ряду тактик для забезпечення та підтримки такого контролю. Кривдники використовують ці тактики та поведінку, щоб лякати, маніпулювати, завдавати болю, принижувати, звинувачувати, тероризувати, часто травмувати, а іноді й вбивати своїх членів сім'ї чи колишніх членів сім'ї. Однак, домашнє насильство, визначене таким чином, має високу гендерну приналежність, найчастіше скоєне чоловіком проти дружини, хоча всі жертви домашнього насильства заслуговують на безпеку, підтримку та послуги.

Насильство в сім'ї має місце в усіх країнах, незалежно від класу, раси чи рівня освіти людей, яких це стосується, оскільки насильство в сім'ї – це питання влади та спроба зберегти відносини нерівності між чоловіками та жінками та увічнити підпорядкованість жінок. Заходи з попередження домашнього насильства мають подолати корінь цієї

проблеми та поєднувати підтримку жертв із превентивними та правовими заходами.

Проблемні питання пов'язані із адміністративно-правовим регулюванням заходів щодо протидії та запобігання насильства в сім'ї в багатьох країнах світу є одним із важливих напрямів роботи правоохоронних органів, органів освіти, соціальних працівників та органів місцевого самоврядування, оскільки проблема насильства в сім'ї призводить до суттєвих, соціально-значущих наслідків.

З огляду на вищевикладене, актуальність дисертації Притолок Наталі Миколаївни на тему «Адміністративно-правове регулювання реалізації спеціальних заходів з попередження насильства в сім'ї» є повністю обґрунтованою, а робота є важливою та цінною як для науки адміністративного права, так і для реального життя кожної української сім'ї.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами, грантами. Дисертаційне дослідження узгоджується з положеннями Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, ратифікованої Законом України від 17 липня 1997 р. № 475/97-ВР, Конвенції Ради Європи про заходи щодо протидії торгівлі людьми, ратифікованої Законом України від 21 вересня 2010 р. № 2530-VI, Конвенції Ради Європи про захист дітей від сексуальної експлуатації та сексуального насильства, ратифікованої Законом України від 20 червня 2012 р. № 4988-VI, Європейської конвенції про здійснення прав дітей, ратифікованої Законом України від 3 серпня 2006 р. № 69-V, Конвенції про заборону та негайні заходи щодо ліквідації найгірших форм дитячої праці № 182, ратифікованої Законом України від 5 жовтня 2000 р. № 2022-III, Державної соціальної програми запобігання та протидії домашньому насильству та насильству за

ознакою статі на період до 2023 року, схваленого Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 10 жовтня 2017 р. № 728-р.

Мета роботи полягає в тому, щоб на основі комплексного аналізу теорії адміністративного права, норм спеціалізованого законодавства та практики діяльності суб'єктів запобігання та протидії домашньому насильству, розкрити правові засади, визначити сучасні особливості та сформулювати новітні тенденції адміністративно-правового регулювання реалізації спеціальних заходів з попередження насильства в сім'ї. Сформульовані відповідно до мети завдання дозволили дисертантці визначити особливості адміністративно-правового регулювання реалізації спеціальних заходів з попередження насильства в сім'ї, виробити пропозиції та рекомендації щодо вдосконалення обраної проблематики.

Обґрунтованість і достовірність наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.

Високий ступінь обґрунтованості результатів дослідження зумовлено досить раціональною та внутрішньо узгодженою структурою дисертаційної роботи. Робота складається зі вступу, трьох розділів, що містять дев'ять підрозділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. Загальна структура роботи в цілому є логічною, послідовною, раціональною, обґрунтованою предметом, метою та завданнями дослідження.

Методологічною основою дисертації стали загальні і спеціальні методи наукового пізнання. Метод діалектики дозволив сформулювати теоретико-методологічні засади насильства в сім'ї, розкрити його ознаки та причини як соціального явища. Історичний метод використано щодо розкриття генезису розвитку адміністративно-правового регулювання реалізації заходів з попередження насильства

в сім'ї в Україні. Емпіричний метод опису застосовано щодо розкриття сучасного стану адміністративно-правового регулювання реалізації заходів з попередження насильства в сім'ї. Теоретичні методи аналізу та синтезу дозволили проаналізувати та визначити сучасні особливості та сформувані новітні тенденції адміністративно-правового регулювання реалізації спеціальних заходів з попередження насильства в сім'ї. Формально-юридичний метод використано при аналізі чинного національного, міжнародного та зарубіжного законодавства. Метод узагальнення став у нагоді при формуванні особливостей аналізованого предмету дослідження. Функціональний метод застосовано щодо розкриття системи установ та недержавних організацій, на які покладається здійснення заходів із попередження насильства в сім'ї. Порівняльно-правовий метод дозволив здійснити аналіз зарубіжного досвіду адміністративно-правового регулювання реалізації спеціальних заходів з попередження та протидії насильства в сім'ї. Метод правотворчості використано при визначенні конкретних напрямів вдосконалення законодавства у сфері протидії насильства в сім'ї. Конкретно-соціологічний використано при проведенні авторського соціологічного опитування.

Емпіричну базу дисертації становлять узагальнення практики діяльності Національної поліції України щодо фактів виявлення домашнього насильства, статистичні відомості Державної служби статистики України та Національної соціальної сервісної служби України за 2020–2021 роки, дані з Єдиного державного реєстру судових рішень, рішення Європейського суду з прав людини, офіційні звіти міжнародних та національних громадських організацій у сфері фактів виявлення домашнього насильства.

Зміст дисертації в цілому характеризується досить високим

теоретичним і науково-методологічним рівнем вирішення поставлених завдань. Чітко виражений теоретичний підхід, зокрема, вдало розроблені дефініції, класифікації і критерії дозволили автору аргументовано визначити власну позицію щодо багатьох дискусійних проблем адміністративно-правового регулювання реалізації спеціальних заходів з попередження насильства в сім'ї.

При цьому, дисертація виконана здобувачкою самостійно. Усі сформульовані положення та висновки є результатом особистих досліджень дисертантки. Ідеї, положення чи гіпотези інших авторів мають відповідні посилання і використані лише для підкріплення позицій здобувачки або відповідної наукової полеміки.

Наукова новизна отриманих результатів полягає в тому, що дисертація є новітнім комплексним дослідженням адміністративно-правового регулювання реалізації спеціальних заходів із попередження насильства в сім'ї, в якому сформовано низку нових науково-теоретичних та практичних положень, висновків та пропозицій для розвитку спеціалізованого законодавства, практичної діяльності суб'єктів з попередження насильства в сім'ї та теорії адміністративного права.

Авторкою уперше, аналізуючи норми профільного законодавства, розкрито адміністративну сутність запобігання домашньому насильству, що є комплексним процесом відвертання, недопущення та попередження негативного явища в суспільстві – домашнього насильства шляхом застосування адміністративних спеціальних заходів та інструментів у межах публічних та внутрішніх процедур, що реалізується через: 1) формування кваліфікованої системи суб'єктів запобігання та протидії домашньому насильству; 2) створення та впровадження спеціальних програм для кривдників для

виправлення їх поведінки та попередження системності домашнього насильства; 3) проведення публічних кампаній, заходів, роз'яснювальної роботи, виховних програм серед суспільства для формування належної правосвідомості; 4) вивчення стану та ситуації суспільства щодо фактів вчинення домашнього насильства, формування відповідних статистичних та аналітичних даних, які публічно поширюються в суспільстві; 5) здійснення науково-дослідної діяльності, розвиток міжнародної співпраці у сфері запобігання домашнього насильства.

Удосконалено термінологічне значення термінового заборонного припису як спеціального адміністративного заходу протидії насильству в сім'ї, що полягає у негайному застосуванні органами Національної поліції України до кривдника спеціальних зобов'язально-обмежувачих приписів будь-якого контактування, спільного перебування чи проживання на встановлених законодавством обмежений строк задля забезпечення захисту та безпеки життя та здоров'я жертв домашнього насильства.

Вдало удосконалено практичне розуміння обмежувального припису стосовно кривдника як спеціального адміністративного заходу протидії насильству в сім'ї, що застосовується за заявою жертви, її представників чи родичів в судовому порядку у вигляді обмежувальної заборони кривдника втручатися в життя жертви, контактувати з жертвою чи спільно проживати на визначений судом строк з метою протидії домашнього насильства, гарантування безпеки життя та здоров'я жертви, виправлення девіантної поведінки кривдника.

Отримали подальшого розвитку практичні положення щодо сучасного стану адміністративно-правового регулювання реалізації заходів із попередження насильства в сім'ї, основною тенденцією

розвитку якого має стати впровадження норм Конвенції Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу з цими явищами («Стамбульської Конвенції»), як основного стандартизованого акту міжнародного рівня в аспектах формування системи запобігання та протидії насильству в сім'ї, та підвищення ефективності сфери надання професійної допомоги жертвам.

Отримали подальшого розвитку положення компаративістичного аналізу зарубіжних моделей адміністративно-правового регулювання реалізації спеціальних заходів із попередження та протидії насильства в сім'ї (США, Польща, Литва), у результаті чого звернено увагу на подальшому впровадженні в національну правову систему змін до урядового адміністрування програм допомоги жертвам насильства в аспекті збільшення фінансування та розширення спеціалізації, підвищення кваліфікації суб'єктів системи протидії насильства в сім'ї та вдосконалення взаємодії між ними, формування індивідуального підходу до ведення реєстру випадків домашнього насильства.

У висновках дисертації на основі комплексного аналізу теорії адміністративного права, норм спеціалізованого законодавства та практики діяльності суб'єктів запобігання та протидії домашньому насильству, розкрито правові засади, визначено сучасні особливості та сформовано новітні тенденції адміністративно-правового регулювання реалізації спеціальних заходів з попередження насильства в сім'ї.

В цілому, теоретичні результати й наукові положення, які містяться в цій дисертації, характеризуються єдністю змісту і свідчать про особистий вклад авторки в юридичну науку.

Практичне значення одержаних результатів в теоретичній і практичній сферах зумовлюється тим, що визначені в дисертації

теоретичні положення, висновки і пропозиції впроваджено та надалі може бути використано в: – науково-дослідній роботі – наукові рекомендації та висновки можуть бути використані для створення теоретико-методологічної бази удосконалення адміністративно-правового регулювання реалізації спеціальних заходів з попередження насильства в сім'ї; – законотворчій сфері – напрацювання можуть бути використані для розроблення норм адміністративного та кримінального законодавства на загальнодержавному рівні; освітньому процесі – під час підготовки та проведення лекцій, навчальних семінарських та практичних занять для здобувачів вищої освіти з навчальних дисциплін «Адміністративне право» та «Актуальні проблеми адміністративного права».

Тобто, вдалий і логічно поєднаний вибір у дослідженні питань, їх актуальність, розумне співвідношення теоретичних міркувань та прикладів з практики, чіткість викладу матеріалу, аргументованість наукових висновків і узагальнень свідчать про значний науковий рівень проведеного дослідження та його практичне значення.

Дискусійні положення та зауваження до дисертації.

Разом із тим, дисертація не позбавлена певних недоліків та суперечливих положень, які потребують додаткових пояснень та уточнень.

1. Чому авторка в роботі більше приділяє уваги поняттю «насильство в сім'ї», а не «домашнє насильство», як визначено чинним законодавством України.

2. Хотілося б більш точно визначити позицію авторки щодо ефективності взяття кривдника на профілактичний облік як інструменту попередження насильства в сім'ї в Україні?

3. Теоретично неправильним є висновок, що «участь

громадськості в реалізації заходів, спрямованих на попередження насильства в сім'ї, здійснюється за ініціативою громадськості, їх завдання мають не адміністративну, а організаційну природу» (підрозділ 3.2).

4. Досить обмежено розкрито роль органів місцевого самоврядування як суб'єктів реалізації спеціальних заходів із попередження насильства в сім'ї.

5. У розділі 3 «Концептуальні засади вдосконалення адміністративно-правового регулювання реалізації спеціальних заходів з попередження насильства в сім'ї» значну роль автором приділено діяльності суб'єктів та їх правового становища в площині аналізованих правовідносин. Однак, у цьому розділі варто було б більшу увагу приділити сучасним проблемам, а не правовому становищу аналізованих суб'єктів.

Вищенаведені зауваження, які в певній мірі носять характер побажань, не впливають на загальну позитивну оцінку якості виконаної дисертанткою роботи.

Оцінка оформлення дисертації та змісту автореферату.

Автореферат дисертації відповідає її змісту та повністю відображає основні положення і результати дослідження. Дисертацію та автореферат оформлено відповідно до встановлених МОН вимог.

Загальний висновок.

Дисертаційне дослідження Притолок Наталі Миколаївни на тему «Адміністративно-правове регулювання реалізації спеціальних заходів з попередження насильства в сім'ї» є завершеною працею, в якій отримано нові науково обґрунтовані результати, що в сукупності вирішують конкретне наукове завдання.

Виходячи із зазначеного, слід вказати, що дисертаційне

дослідження за своєю актуальністю, повизною постановки та вирішенням досліджених проблем, теоретичним рівнем і практичною корисністю, достовірністю і обґрунтованістю одержаних результатів повністю відповідає науковій спеціальності 12.00.07 та вимогам Порядку присудження наукових ступенів, а його авторка Притолок Наталя Миколаївна – заслуговує присудження наукового ступеня кандидата юридичних наук зі спеціальності 12.00.07 - адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право.

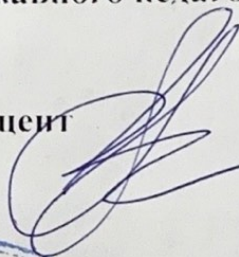
Офіційний опонент –

Доцент кафедри права та правоохоронної діяльності

**Центральноукраїнського державного педагогічного університету
імені В. Винниченка,**

кандидат юридичних наук, доцент

Н. В. Максименко

Згідно з М. В. Максименко засвідчую,
Членний секретар С. Олександр Олександрович

